

[Chr. Thomsen.]

husmandsbrugskommissioner, så bør det nok ved denne lejlighed siges, at ingen har arbejdet så billigt for staten inden for noget felt som netop husmandsbrugskommissionerne. Formændene har brugt en lang arbejdsdag år ud og år ind for en meget beskednen betaling og fundet sig i det, fordi det for de fleste næsten var en livsopgave, i alle tilfælde absolut interessearbejde. Når man derfor ændrer husmandsbrugskommissionerne og giver dem et andet navn, tror jeg ikke, at man skal forestille sig, at det bliver en billigere administration, for den, vi har haft hidindtil, har været meget billig.

Jeg vil gerne sige lidt mere, end jeg har sagt om de to første lovforslag, om lovforslaget om udlån til landbrugets produktionsbygninger. Forholdet er det kedelige, at hvis man vurderer dansk landbrugs staldbygninger i dag, svarer vel ca. kun 40 pct. — og det er måske endda højt sat — til den standard, de egentlig burde have. Vi må altså konstatere, at en meget, meget stor part af dansk landbrugs bygninger ikke er tidssvarende. Siden krigsafslutningen i 1945 har der fundet en meget stor investering sted i landbruget, men det har mere været i maskiner end i bygninger. Det har for så vidt været en naturlig udvikling, for maskininvesteringer blev man tvunget ind i på grund af afvandringen fra landbruget. Men derved blev i nogen grad bygningsinvesteringerne trængt tilbage.

Det gik dog nogenlunde indtil for få år siden. Hvis jeg ikke husker fejl, var det sådan, at så sent som i 1967 var den totale bygningsinvestering i landbruget godt 600 mill. kr., og hvis man tog stuehusbygninger og andet lignende fra, var den i produktionsbygninger i alle tilfælde over 400 mill. kr. Men det er i de sidste to år gået delvis i stå, og man kommer ikke uden om, at man i og for sig selv har kørt det i stå. De stramme lånemuligheder, der har været, og den meget høje rente har næsten umuliggjort det for dansk landbrug at foretage bygningsinvesteringer. Det er nu én gang sådan, at landbrugbygninger giver en meget langsom omsætning i forhold til den investerede kapital, og derfor kommer den højrentepolitik, der har været ført de sidste 2-3 år, netop til at virke særlig tyngende på landbruget.

Hvis vi derfor fastholder en landbrugseksport af normale varer, og hvis dansk landbrug fremover skal skaffe råvarer til en forhåbentlig stærkt udvidet konserverindustri, må man gøre sig klart, at den situation, vi er inde i, hvor der ikke foretages nogen nævneværdig investering i landbrugsbygninger, ikke holder. Den holder specielt ikke, fordi der i de lande, vi eventuelt om få år kommer til at konkurrere med, netop finder store investeringer sted i byggeriet. Når vi har kunnet klare toldgrænser og handelskranker og meget andet hidtil, har det netop været, fordi vi var mere produktionsdygtige end andre. Men nu har man ved rentepolitikken kørt os hen i den situation, at der ingen investering finder sted i Danmark, medens der gør det i andre lande. Derfor er det nødvendigt, at man foretager sig et eller andet for at komme ud af den klemme, regeringen har kørt landbruget ind i.

Jeg har ikke mange bemærkninger at gøre, hverken til rentesatserne eller minimums- og maksimumsbeløbet. Jeg er tilfreds med, at forpagteren også kan få rentesikringen, og at rentesikringen bortfalder ved ejerskifte. Det ligger vel i forslaget om, at man på grund af andet formål ikke vedblivende kan få rentesikring, at det også er sådan, at hvis man får rentesikring til en staldbygning og så om et eller to år går over til korndrift, så rentesikringen efter min mening også for denne landmand absolut bortfalde. Men det er en særlig fornuftig disposition, at man vil lade den bortfalde ved ejerskifte. Så kan den i alle tilfælde ikke sætte sig spor i prisen på landbrugsejendomme.

Man skal, hvis man regner med den samme rentehøjde, som vi har i øjeblikket, fremover bruge ca. 30 mill. kr. årlig af dispositionsfonden, og man vil efter 10 år nå op på at tage ca. 200 mill. kr. af dispositionsfonden årlig. Men bagsiden af medaljen er den, at mens der i øjeblikket tilflyder landbruget dispositionsmidler ad mange forskellige kanaler — og jeg har ikke noget imod, at man bruger nogle af pengene til rentesikring — vil det, at man kommer op på det store beløb af 200 mill. kr. om året, betyde, at de, der har været fremskridtsvenlige i efterkrigsårene, og har moderniseret deres landbrugsbygninger, bygget nye, fornuftige landbrugsbygninger, af dispositions-